

Twynstra Gudde

Instellingstoets samenwerkingscollege

saMBO-ICT

Rapport

3 oktober 2016

Bas Kruiswijk
Chrissy van der Wal

Inhoudsopgave

1. Inleiding	1
1.1 Wat is een instellingstoets	1
1.2 Wat is een samenwerkingscollege	1
1.2.1 Voorgenomen wetgeving	1
1.3 Aanpak	3
1.4 Leeswijzer	3
2. Impact op de processen	5
2.1 Administratief	5
2.1.1 Huidige situatie	5
2.1.2 Nieuwe situatie	6
2.1.3 Indicatie van de impact	6
2.2 Primair proces	7
2.2.1 Huidige situatie	7
2.2.2 Nieuwe situatie	7
2.2.3 Indicatie van de impact	7
2.3 Onderwijslogistiek	8
2.3.1 Huidige situatie	8
2.3.2 Nieuwe situatie	8
2.3.3 Indicatie van de impact	8
2.4 Onderwijsaanbod	9
2.4.1 Huidige situatie	9
2.4.2 Nieuwe situatie	9
2.4.3 Indicatie van de impact	9
2.5 Uitwisseling met BRON	9
2.5.1 Huidige situatie	9
2.5.2 Nieuwe situatie	11
2.5.3 Indicatie van de impact	11
2.6 Bedrijfsvoering	12
2.6.1 Huidige situatie	12
2.6.2 Nieuwe situatie	12
2.6.3 Indicatie van de impact	13
3. Consequenties voor de systemen	14
3.1 Scenario's voor het applicatielandschap	14
3.2 Ervaringen van de instellingen	14

Twynstra Gudde

4. Conclusies	15
4.1 Toetsing voorgenomen wetgeving	15
4.2 Toetsing in brede zin	16
4.2.1 Keteneffecten	17
4.3 Privacy	18

1. Inleiding

Dit document is de eindrapportage van de instellingstoets op de voorgenomen wetgeving rondom samenwerkingscolleges. Deze instellingstoets vindt parallel aan de uitvoeringstoets van DUO plaats, en heeft tot doel om de impact van de voorgenomen wetgeving op de processen en systemen van de instellingen in kaart te brengen.

1.1 Wat is een instellingstoets

Om problemen in de uitvoering van wet- en regelgeving te voorkomen, is het gebruikelijk dat het ministerie van OCW bij voorgenomen wet- en regelgeving een uitvoeringstoets laat doen door DUO. DUO voert deze uitvoeringstoets doorgaans uit in 8 weken, en het advies van DUO wordt vervolgens meegenomen in de verdere invoering van de wet- en regelgeving.

In de praktijk is geconstateerd dat in deze uitvoeringstoets van DUO de impact op de processen en systemen van de instellingen zelf onderbelicht blijft. Het gevolg is dat bij invoering van wet- en regelgeving alsnog onverwachte uitvoeringsproblemen kunnen ontstaan omdat instellingen in (te) korte tijd grote aanpassingen aan processen en systemen moeten doen.

Om die reden is door saMBO-ICT en de MBO Raad het voorstel gedaan om naast de uitvoeringstoets van DUO ook een instellingstoets bij de instellingen te doen. Deze instellingstoets wordt in dezelfde 8 weken uitgevoerd, als waarin DUO de uitvoeringstoets doet. De instellingstoets wordt uitgevoerd door saMBO-ICT, in nauwe samenwerking met de MBO Raad en DUO en uiteraard de instellingen.

Het instrument van een instellingstoets is nieuw. Voordat dit als regulier middel bij elk wetgevingstraject zal worden ingezet, wordt deze instellingstoets op het wetsvoorstel samenwerkingscollege als pilot uitgevoerd. Daarmee heeft deze instellingstoets een dubbel doel, zowel het toetsen van impact op de processen en systemen als het evalueren van het instrument van de instellingstoets zelf.

1.2 Wat is een samenwerkingscollege

Een samenwerkingscollege is een samenwerking tussen twee of meer mbo-instellingen om onder gezamenlijke verantwoordelijkheid onderwijs aan te bieden. Het is geen aparte instelling, maar een samenwerking waaraan een samenwerkingsovereenkomst tussen twee of meer instellingen ten grondslag ligt.

Het doel van een samenwerkingscollege is om de herkenbaarheid en toegankelijkheid van het onderwijsaanbod te vergroten. Zeker in regio's waarin deelnemersaantallen dalen, en waar verschillende instellingen dezelfde opleidingen aanbieden, kan het zowel voor de instellingen als de deelnemers goed zijn de krachten te bundelen.

1.2.1 Voorgenomen wetgeving

Het vormen van een samenwerkingscollege wordt met de voorgenomen wetgeving makkelijker gemaakt, en van een wettelijk kader voorzien. Samengevat komt dit wettelijk kader op het volgende neer.

- Een samenwerkingscollege is een samenwerking tussen twee of meer instellingen, met als doel om gezamenlijk onderwijs aan te bieden. Het onderwijs dat in de gezamenlijkheid wordt aangeboden mag niet meer dan 50% van het onderwijsaanbod van elk van de deelnemende instellingen beslaan.
- Aan de samenwerking ligt een samenwerkingsovereenkomst ten grondslag.
 - . In de samenwerkingsovereenkomst moeten afspraken worden gemaakt over zaken als: verdeling van de baten (o.a. het gedeelte van de rijksbijdrage dat behoort bij de bij beroepsopleidingen van het samenwerkingscollege ingeschreven bekostigde deelnemers) en de kosten en de inzet van personeel, onderwijs en examinering, medezeggenschap.
 - . De samenwerkingsovereenkomst omvat afspraken over wijziging, opheffing, toetreding en uittreding.
 - . De samenwerkingsovereenkomst omvat afspraken omtrent de inrichting en de dagelijkse leiding van het samenwerkingscollege en het verstrekken van informatie (over bijvoorbeeld onderwijs- en examenkwaliteit en financiën) door het samenwerkingscollege aan de besturen van de deelnemende instellingen.
 - . De samenwerkingsovereenkomst voorziet verder in een afspraak over de bevoegdheden van de dagelijkse leiding van het samenwerkingscollege. In de praktijk zal dit vaak betekenen dat het bestuur van de deelnemende instellingen bepaalde bevoegdheden belegt bij bijvoorbeeld een directeur van het samenwerkingscollege, die de dagelijkse leiding heeft over het samenwerkingscollege. Deze directeur legt verantwoording af aan de deelnemende besturen van de instellingen. In de afspraak moet tot uitdrukking worden gebracht hoe de dagelijkse leiding van het samenwerkingscollege zich verhoudt tot de besturen van de deelnemende instellingen.
- Deelnemers worden ingeschreven bij één van de instellingen. Elke instelling blijft daarmee eindverantwoordelijk voor de eigen deelnemers, en ontvangt de bekostiging voor die deelnemers. Voor het samenwerkingscollege in zijn totaliteit zijn alle deelnemende instellingen integraal verantwoordelijk.
- Echter, bij de reeds bestaande registratie van de deelnemer bij de instelling waar hij zich heeft ingeschreven, wordt in voorkomend geval als extra element toegevoegd dat de deelnemer onderwijs volgt aan een samenwerkingscollege.
- Er is sprake van het gezamenlijk verzorgen van onderwijs. Dus een gezamenlijk onderwijsaanbod, onderwijsuitvoering en OER. De deelnemende instellingen wijzen één examencommissie aan, of stellen een gezamenlijke examencommissie in, en er is één commissie van beroep.
- De deelnemer krijgt uiteindelijk een diploma van één van beide instellingen, de instelling waar hij is ingeschreven. Het samenwerkingscollege wordt op het diploma vermeld.
- Naast het bestaande inspectietoezicht op elk van de betrokken instellingen wordt er ook toezicht gehouden op het samenwerkingscollege binnen het reguliere toezichtskader. In het geval dat een licentie voor een opleiding van het samenwerkingscollege zou worden ingetrokken, heeft dat ook consequenties voor die opleiding op elk van de betrokken instellingen afzonderlijk.
- Wanneer instellingen binnen dit wettelijk kader een samenwerkingscollege inrichten, is er zekerheid over de btw-vrijstelling voor zover het het onderwijs betreft dat binnen de samenwerking wordt verricht.
- Het delen van persoonsgebonden gegevens (met name het BSN) van de deelnemers tussen de betrokken instellingen is toegestaan.

Naast dit wettelijk kader voor het samenwerkingscollege, bevat ditzelfde wetsvoorstel ook een maatregel voor het beschermen van unieke, kleinschalige opleidingen. Dit komt op het volgende neer.

- Het ministerie van OCW kan voor een bepaalde opleiding het alleenrecht (de licentie) toekennen aan één instelling;
- In dat geval heeft alleen die instelling recht op bekostiging van deelnemers op die opleiding;
- Het is mogelijk dat deze licentie gericht voor een leerweg (BOL of BBL) wordt verstrekt of ingetrokken;
- Een licentie voor alleenrecht wordt gegeven voor vijf jaar.

Deze instellingstoets toetst in principe de consequenties van deze wetgeving. Ook zonder deze wetgeving kunnen instellingen samenwerken (en dat doen ze ook). Het is echter ondoenlijk om deze wetgeving te isoleren van de problematiek van de inrichting van een samenwerkingscollege als zodanig. Daarom beschouwen we de consequenties van de inrichting van een samenwerkingscollege als onderwerp van deze uitvoeringstoets, en zullen we ons in de conclusies en het uiteindelijke advies richten op de wenselijkheid van dit specifieke wetsvoorstel.

1.3 Aanpak

Voor deze instellingstoets volgen we zo goed mogelijk de aanpak zoals die is uitgewerkt in het voorstel van saMBO-ICT (Uitwerking instellingstoets, versie 0.2, oktober 2015). Samengevat is deze instellingstoets gebaseerd op een expertmatige analyse van de impact op basis van de Triple A referentiearchitectuur (triplea.sambo-ict.nl), gecombineerd met een aantal gesprekken met instellingen waar deze problematiek speelt, en een aantal deskundigen.

De volgende instellingen zijn bij dit onderzoek betrokken geweest.

- Albeda College en ROC Zadkine
In Rotterdam is al sprake van een samenwerkingscollege, het Techniek College Rotterdam. Dit is een samenwerking tussen Albeda en Zadkine, waarin gezamenlijk de techniekopleidingen in de regio Rotterdam worden aangeboden. Het Techniek College Rotterdam is al gestart en heeft een eigen locatie.
- Summa College en ROC Ter Aa
Summa en Ter Aa bereiden de samenwerking voor. Er is een gezamenlijk project waarin de effecten en consequenties in kaart worden gebracht. Het doel van de samenwerking is om het techniekonderwijs in de regio Eindhoven te versterken en daarin samen te werken, binnen de bestaande locaties van de betrokken instellingen. Qua omvang is Summa een stuk groter dan Ter Aa.
- ROC Leeuwenborgh en Arcus College
Leeuwenborgh en Arcus werken samen in het versterken van het techniekonderwijs in de regio. Beide instellingen houden hun eigen naam, profiel en locaties, en zijn qua omvang redelijk vergelijkbaar. Er is inmiddels een pilot gestart.

De volgende deskundigen zijn in het kader van dit onderzoek betrokken.

- Henk Kuppens en Geert Wammes (MBO Raad)
- Jelle Nauta (DUO)
- Bram van der Kroon (OCW)
- Jan Bartling (saMBO-ICT)

1.4 Leeswijzer

Dit rapport is de rapportage van de instellingstoets op de voorgenomen wetgeving rondom samenwerkingscolleges. De evaluatie van het instrument van een instellingstoets is geen onderdeel van deze rapportage, maar zal in een aparte notitie worden opgenomen.

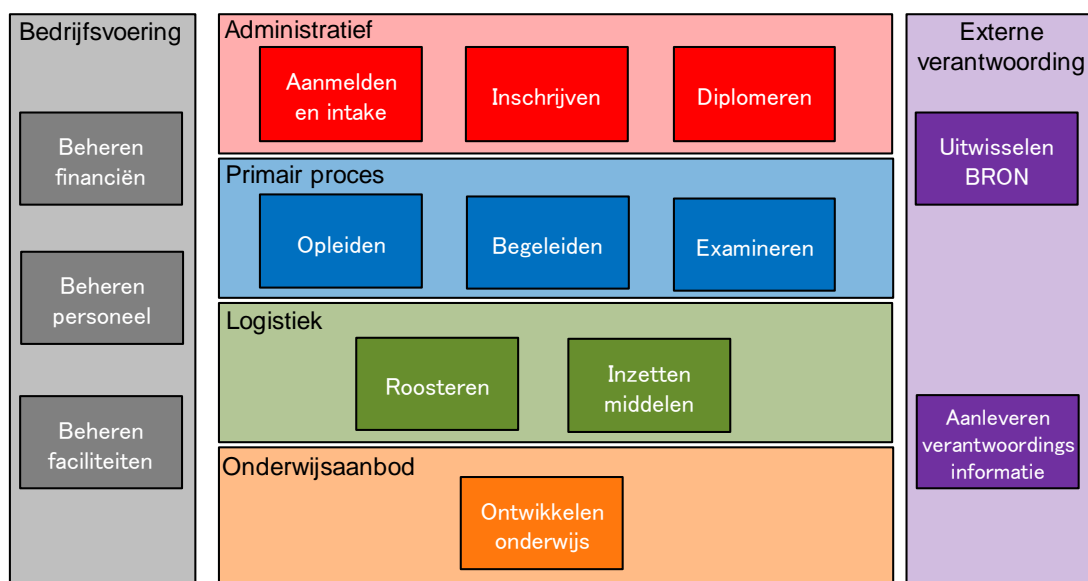
In hoofdstuk 2 wordt op basis van de Triple A referentiearchitectuur toegelicht wat de impact van voorgenomen wetgeving is op de processen van een instelling. Bij elke van de relevante procesgebieden

Twynstra Gudde

wordt beschreven wat er als gevolg van de wetgeving verandert ten opzichte van de huidige situatie. In hoofdstuk 3 wordt dit vertaald naar de impact op het applicatielandschap. Hoofdstuk 4 beschrijft de conclusies van deze instellingstoets, zowel voor wat betreft de impact van de voorgenomen wetgeving als ook de samenwerkingscollege in brede zin.

2. Impact op de processen

Voor het in kaart brengen van de impact van de voorgenomen wetgeving op de processen van een instelling, maken we gebruik van de referentiearchitectuur van Triple A. In het vooronderzoek is een selectie gemaakt van de processen waarop de vorming van een samenwerkingscollege de meeste impact heeft.

Voor elke van de hierboven genoemde procesgebieden wordt in de onderstaande paragrafen aangegeven hoe de situatie is en hoe de situatie wijzigt voor een samenwerkingscollege.

2.1 Administratief

2.1.1 Huidige situatie

In het proces van aanmelden maakt een potentiële deelnemer zijn interesse voor een (of meerdere) opleidingen bekend. Dit kan op allerlei manieren worden gedaan, en de administratie daarvan wordt vaak nog buiten de deelnemersadministratie gehouden. Vaak vindt de aanmelding plaats op een specifieke locatie van de instelling. Naar aanleiding van de aanmelding vindt de intake plaats, waarvoor de deelnemer en eventueel de aanleverende instelling de benodigde informatie aanlevert. Vervolgens vindt er een intakegesprek plaats, waarin wordt vastgesteld of de deelnemer daadwerkelijk kan worden ingeschreven en of de opleiding bij de deelnemer past. De intake vindt ook vaak decentraal plaats, bij de opleiding of locatie waar de deelnemer zich wil inschrijven. Er zijn ook instellingen die de intake centraler organiseren, of een centrale intake hebben voor deelnemers die meer aandacht vragen.

Na de intake kan de deelnemer besluiten zich daadwerkelijk in te schrijven. Dit leidt tot het sluiten van een onderwijsovereenkomst die door de deelnemer moet worden ondertekend. Deze inschrijving is de basis voor de bekostiging.

2.1.2 Nieuwe situatie

Aanmelden en intake

Als het samenwerkingscollege zich sterk profileert, zal een deelnemer specifiek kiezen voor een samenwerkingscollege en niet zozeer voor één van de betrokken instellingen. Het ligt daarom voor de hand dat de aanmelding en intake op het samenwerkingscollege plaatsvindt, zeker als dat als een aparte opleiding of op een eigen locatie is ingericht. Bij het samenwerkingscollege zal in veel gevallen ook de intake kunnen plaatsvinden.

Dat neemt niet weg dat deelnemers zich ook op één van de betrokken instellingen kunnen aanmelden voor een opleiding op het samenwerkingscollege. Ook de intake kan centraal op elk van de betrokken instellingen zijn georganiseerd.

Voor wat betreft de aanmelding en intake betekent dit dus, dat de betrokken instellingen moeten bepalen in welke mate deze activiteiten in de samenwerkingscollege worden ingericht, of in elk van de betrokken instellingen.

Inschrijven

De inschrijving van de deelnemer vindt altijd plaats bij één van de betrokken instellingen. Als de aanmelding en intake op het samenwerkingscollege heeft plaatsgevonden, moet nog worden bepaald bij welke instelling de deelnemer moet worden ingeschreven. Op dit punt kunnen de instellingen een afspraak maken dat bijvoorbeeld op basis van de woonplaats, of een procentuele verdeling tussen beide instellingen de deelnemers verdeeld worden.

Diplomeren

Diplomeren en uitschrijven vindt formeel plaats via de instelling waar de deelnemer is ingeschreven. Het diploma is dus een diploma van de betreffende instellingen, waarop het samenwerkingscollege ook (waarschijnlijk vrij prominent) wordt weergegeven. Het model diploma en model cijferlijst zal hierop worden aangepast.

2.1.3 Indicatie van de impact

Samengevat is de impact op de administratieve processen als volgt.

- Keuze maken voor aanmelden en intake op het samenwerkingscollege, of bij de individuele instellingen
- Centrale intake voor deelnemers die zich voor meerdere opleidingen hebben aangemeld, extra begeleiding nodig hebben of mogelijk niet toelaatbaar zijn opnieuw bekijken in hoeverre dat binnen het samenwerkingscollege georganiseerd moet worden.
- Inschrijving altijd op één van de instellingen. Afspraak noodzakelijk over de verdeling van de deelnemers over de instellingen.
- Diplomeren en uitschrijven vindt formeel plaats bij de instelling waarop de deelnemer is ingeschreven.
- Diploma bevat naast de naam van de instelling ook die van het samenwerkingscollege

2.2 Primair proces

2.2.1 Huidige situatie

Het primaire proces omvat de daadwerkelijke uitvoering van het onderwijs, beroepspraktijkvorming (bpv), formatieve toetsen en de daarbij behorende begeleidingsactiviteiten. Deze activiteiten vallen grotendeels onder de verantwoordelijkheid van de onderwijsteams.

Tweede en derdelijns begeleiding is vaak meer op centraal niveau binnen de opleiding of instellingen georganiseerd.

Voor de examinering is het OER en examenplan leidend, en stelt de examencommissie uiteindelijk het resultaat vast.

2.2.2 Nieuwe situatie

In een samenwerkingscollege is de groep deelnemers samengesteld uit deelnemers van de verschillende betrokken instellingen. Ook het team is waarschijnlijk samengesteld uit docenten en begeleiders van verschillende instellingen.

Het belangrijkste is dat deze groep als één team kan functioneren, en daarbij gebruik kan maken van één ICT-omgeving. Het gaat daarbij met name om de volgende systemen:

- Begeleidingsomgeving, waarin formatieve resultaten en het begeleidingsdossier worden geregistreerd
- Leeromgeving, waarin deelnemers informatie over het onderwijs kunnen vinden, en toegang hebben tot het digitale leermateriaal
- Portfolio, waarin deelnemers zelf hun eigen leerproces volgen en producten maken en kunnen laten beoordelen

Het ligt voor de hand dat ook de beroepspraktijkvorming vanuit de gezamenlijkheid wordt georganiseerd, met gezamenlijke contacten en afspraken met het werkveld.

Voor de examinering geldt dat dit voor alle deelnemers op basis van een eensluidend OER plaatsvindt. De deelnemende instellingen wijzen één examencommissie aan, of stellen een gezamenlijke examencommissie in, en er is één commissie van beroep.

2.2.3 Indicatie van de impact

Samengevat is de impact op de primaire processen als volgt.

- Deelnemers van verschillende instellingen vormen één te begeleiden groep
- Teams zijn samengesteld uit medewerkers van verschillende instellingen
- Een gelijkkluidend OER voor alle deelnemers, en één examencommissie en één commissie van beroep
- Ondersteuning van deze processen vanuit één ICT-omgeving

2.3 Onderwijslogistiek

2.3.1 Huidige situatie

In het onderwijslogistieke proces wordt een prognose, onderwijsplanning en rooster gemaakt. Hierin wordt het onderwijs (de leervraag van de deelnemers) zo goed mogelijk gematched met de beschikbare middelen (docenten, lokalen, faciliteiten).

In de uitvoering van het onderwijs wordt de aan- en afwezigheid van deelnemers bij geplande onderwijsactiviteiten vastgelegd.

2.3.2 Nieuwe situatie

In een samenwerkingscollege is de groep deelnemers waarvoor het onderwijs moet worden gepland afkomstig van verschillende instellingen. Het is belangrijk dat het onderwijs voor deze groep als één groep kan worden gepland.

De docenten zijn ook afkomstig van verschillende instellingen. Het is de vraag, of docenten volledig beschikbaar zijn voor het onderwijs binnen het samenwerkingscollege of daarnaast ook nog onderwijs verzorgen binnen de eigen instelling. Hierover moeten vooraf afspraken worden gemaakt in de inzetplanning van docenten, bijvoorbeeld dat docenten bepaalde delen van de week beschikbaar zijn voor het samenwerkingscollege. Veel instellingen doen dit nu ook al met het toewijzen van docenten aan onderwijsteams, maar dit kan in sommige gevallen tot een inefficiënte benutting van docenten leiden. Docenten die zijn toegewezen aan het samenwerkingscollege kunnen dan niet makkelijk op de eigen instelling worden ingezet, zodat eventuele overcapaciteit niet benut wordt.

Voor de inzet van de middelen (lokalen en andere faciliteiten) geldt hetzelfde. Het is de vraag of bepaalde lokalen en faciliteiten volledig beschikbaar zijn voor het samenwerkingscollege, of dat deze nog gedeeld worden met één van de betrokken instellingen. Een samenwerkingscollege kan een eigen gebouw hebben, maar het kan ook flexibel gebruik maken van de faciliteiten van de betrokken instellingen. Om te kunnen plannen en roosteren ligt het voor de hand om bepaalde lokalen en faciliteiten toe te wijzen aan het samenwerkingscollege. Veel instellingen doen dit met hun onderwijsteams ook al, maar dit kan tot inefficiënte benutting van lokalen en faciliteiten leiden. Lokalen en faciliteiten die binnen het samenwerkingscollege niet volledig benut worden, worden dan niet elders benut.

Tenslotte is het van belang dat er voor de groepen deelnemers één systematiek voor het registreren van aan- en afwezigheid wordt toegepast, die werkt op alle locaties (dus eventueel van beide instellingen) waar de deelnemers onderwijs volgen.

2.3.3 Indicatie van de impact

Samengevat is de impact op de onderwijslogistieke processen als volgt.

- Ten behoeve van het prognosticeren, plannen en roosteren vormen de deelnemers van beiden instellingen samen één groep
- Inzetplanning van docenten van verschillende instellingen ten behoeve van het onderwijs binnen het samenwerkingscollege
- Lokalen en faciliteiten in zijn geheel, of gedeeltelijk toewijzen aan het samenwerkingscollege
- Eén systematiek en registratie van aan- en afwezigheid voor alle deelnemers van het samenwerkingscollege, die werkt op alle locaties

2.4 Onderwijsaanbod

2.4.1 Huidige situatie

Elke instelling heeft de vormgeving van zijn onderwijsaanbod per opleiding uitgewerkt in een onderwijsprogramma en een OER. Het OER (Onderwijs- en Examenreglement) bevat de belangrijkste kenmerken van de inhoud en inrichting van het onderwijs en de examens. Per programma-onderdeel wordt hierin bijvoorbeeld vastgelegd hoeveel begeleide onderwijsuren en aantal uren beroepspraktijkvorming (BPV) het omvat. Het OER verwijst naar de opleidingen in de kwalificatiestructuur, en per programma-onderdeel naar de kerntaken en werkprocessen in de kwalificatiestructuur.

2.4.2 Nieuwe situatie

In een samenwerkingscollege hebben de betrokken instellingen een gezamenlijk onderwijsaanbod voor een bepaald aantal opleidingen. Het onderwijsaanbod moet voor deze opleidingen voor alle betrokken instellingen eensluidend zijn.

Het is mogelijk dat een instelling een bepaalde opleiding zowel binnen het samenwerkingscollege aanbiedt, als ook daarbuiten binnen de eigen instelling. In dat geval is er mogelijk een gemeenschappelijk OER voor de opleidingen in het samenwerkingscollege, en daarnaast nog een eigen OER voor de opleiding bij de instelling zelf.

2.4.3 Indicatie van de impact

Samengevat is de impact op de processen voor het onderwijsaanbod als volgt.

- Gelijklopend onderwijsprogramma voor de opleidingen in het samenwerkingscollege, wat zich praktisch veelal vertaalt naar één gezamenlijk OER

2.5 Uitwisseling met BRON

2.5.1 Huidige situatie

Vanuit de kernregistratie deelnemers leveren instellingen informatie aan DUO over de volgende zaken.

- Uitwisseling deelname
Dit omvat de uitwisseling van inschrijving en uitschrijving van deelnemers op een bepaalde opleiding
- Uitwisseling resultaten
Dit omvat de uitwisseling van diplomaresultaten, de resultaten op de keuzedelen en de resultaten op de generieke examenonderdelen
- Uitwisseling beroepspraktijkvorming (bpv)
Dit omvat de plaatsing van deelnemers op een bpv bij een erkend leerbedrijf

De uitwisseling deelname is de basis voor de bekostiging van deelnemers. Daarnaast is de uitwisseling van diplomaresultaten de basis voor de diplomabekostiging.

DUO stuurt als reactie op de uitwisseling ook informatie (vooralsnog enkelvoudig) terug aan de instellingen. Daaruit kan de instelling afleiden of de uitwisseling correct heeft plaatsgevonden, of de gegevenscontrole door DUO eventueel problemen (zogenaamde signalen) heeft opgeleverd, en of de deelnemer op basis van de aangeleverde gegevens daadwerkelijk bekostigd wordt.

Twynstra Gudde

BRON ondergaat de komende tijd een aantal belangrijke vernieuwingen. Deze worden hieronder even kort genoemd.

Doorontwikkeling BRON

Op dit moment vindt de uitwisseling met BRON nog batchgewijs plaats. Dat betekent dat een instelling periodiek alle mutaties als een bestand uitwisselt met BRON via het zakelijk portaal van DUO. Deze uitwisseling bevat inschrijvingen, diplomeringen en uitschrijvingen. DUO stuurt als reactie een terugkoppelbestand terug waarin per mutatie is aangegeven of de mutatie is geaccepteerd of geweigerd, aangevuld met eventuele signalen over de juistheid van de gegevens en de actuele persoonsgegevens van de deelnemer. Op basis daarvan kan de instelling de aanlevering kan controleren.

Begin 2017 wordt een vernieuwd BRON in gebruik genomen. Dit project staat bekend als 'Doorontwikkeling BRON'. In de nieuwe situatie levert een instelling de mutaties niet meer batchgewijs aan, maar wordt elke mutatie (dus elke inschrijving, diplomering, uitschrijving, bpv-plaatsing etc.) als apart bericht aangeleverd. DUO stuurt ook apart terugkoppelberichten terug, die door de instelling verwerkt kunnen worden. DUO stuurt een terugkoppeling of de opname van betreffende gegevens in het register is gelukt en een terugkoppeling met de voorlopige bekostigingsstatus. Dit zijn twee aparte berichten.

Implementatie Onderwijsaanbod

Er wordt gewerkt aan de implementatie van het register Onderwijsaanbod. Daarmee wordt het mogelijk dat er binnen een instelling een fijnmazigere onderstructuur wordt geregistreerd, bestaande uit het volgende.

- Onderwijsaanbieder: de organisatielaag onder het bevoegd gezag (BRIN), verantwoordelijk voor het aanbieden en verzorgen van onderwijs
- Onderwijsteam: de resultaatverantwoordelijke eenheid conform CAO MBO
- Aangeboden opleiding: de combinatie van crebo, leerweg en onderwijsprogrammakader op een onderwijslocatie
- Onderwijslocatie: de locatie waar de deelnemer zich inschrijft voor een bepaalde

Dit register zal in 2017 worden geïmplementeerd. BRON zal hier begin 2018 op gaan aansluiten, waardoor het mogelijk wordt om deze gegevens bij elke aanlevering aan BRON (inschrijving, uitschrijving, diplomering, bpv-plaatsing) mee te geven. Hierdoor wordt de registratie en rapportage vanuit BRON fijnmaziger.

Verschillende aanleverpunten

Een instelling kan vanuit verschillende administraties aan BRON aanleveren. In de huidige situatie kan dat door vanuit verschillende aanleverpunten aan te leveren aan het zakelijk portaal van BRON. Elke aanleverpunt heeft daar zijn eigen account, en vindt daar de terugkoppelbestanden die betrekking hebben op de aangeleverde gegevens. Andere informatieproducten van DUO, zoals BRON foto's, worden maar op één aanleverpunt geplaatst dat als hoofd-aanleverpunt is aangemerkt.

In de nieuwe inrichting van BRON (Doorontwikkeling BRON) kan de aanlevering van berichten ook vanuit verschillende technische aanleverpunten worden gedaan wanneer de instelling meerdere administraties voert. BRON kan echter in de teruglevering geen onderscheid maken tussen de gegevens die vanuit de verschillende aanleverpunten zijn aangeleverd. Dit betekent dat teruglevering van berichten plaatsvindt naar alle technische aanleverpunten van het betreffende BRIN. De ontvangende administratie zal dan de relevante berichten eruit moeten filteren.

Met de introductie van Onderwijsaanbod kan DUO per onderwijsaanbieder een aparte uitwisseling met BRON mogelijk maken. Als een instelling een aparte administratie voert voor een bepaalde onderwijsaanbieder binnen de instelling, dan kan deze onderwijsaanbieder via een apart technisch aanleverpunt worden aangeleverd en kan BRON ook op dat technisch aanleverpunt terugleveren. DUO heeft het voornemen om deze aparte uitwisseling mogelijk te maken, maar dit is geen onderdeel van de invoering van het register Onderwijsaanbod.

2.5.2 Nieuwe situatie

Het ligt voor de hand dat een samenwerkingscollege een aparte kernregistratie deelnemergegevens inricht voor het samenwerkingscollege, of de gehele administratie van het samenwerkingscollege onderbrengt bij één van de instellingen. De meeste leveranciers van kernregistratiesystemen bieden de mogelijkheid van een multi-BRIN inrichting, wat betekent dat deelnemers van verschillende instellingen (BRIN-nummers) kunnen worden geregistreerd in één kernregistratie.

Dit betekent dat er voor het samenwerkingscollege gebruik zal worden gemaakt van een apart technisch aanleverpunt. In het geval van een aparte kernregistratie, worden alle deelnemers van het samenwerkingscollege via dit aanleverpunt aan BRON aangeleverd. In het geval dat de administratie is ondergebracht bij één van de samenwerkende instellingen, betekent dit dat alleen de andere instelling (of instellingen) de deelnemers van het samenwerkingscollege via een andere aanleverpunt aanleveren.

In de huidige situatie is de teruglevering vanuit BRON naar de instellingen nog een probleem. BRON kan geen onderscheid maken tussen de verschillende aanleverpunten van dezelfde BRIN, en zal dus de teruglevering doen naar alle aanleverpunten van het betreffende BRIN.

Met de invoering van het register Onderwijsaanbod wordt de situatie heel anders. Het ligt voor de hand dat een samenwerkingscollege wordt gedefinieerd als een onderwijsaanbieder (organisatielaag onder het bevoegd gezag (BRIN), verantwoordelijk voor het aanbieden en verzorgen van onderwijs). Er is daarbij al rekening gehouden met het fenomeen van een samenwerkingscollege, door het mogelijk te maken dat een onderwijsaanbieder is gekoppeld aan meer dan één BRIN. Wanneer het samenwerkingscollege een aparte kernregistratie inricht, of die combineert met de kernregistratie van één van de betrokken instellingen, dan kan in de aanlevering toch onderscheid worden gemaakt tussen de 'gewone' deelnemers, en de deelnemers behorende bij het samenwerkingscollege door middel van het meeleveren van de onderwijsaanbieder. BRON kan dit onderscheid voor de teruglevering ook maken, en de teruglevering met betrekking tot het samenwerkingscollege doen op het bijbehorende technische aanleverpunt. Zoals eerder aangegeven, maakt deze mogelijkheid tot aparte aan- en teruglevering geen onderdeel uit van de invoering van het register Onderwijsaanbod. DUO zal deze mogelijkheid in aanvulling daarop moeten realiseren.

2.5.3 Indicatie van de impact

Samengevat is de impact op de uitwisseling met BRON als volgt.

- Het is sterk aan te raden om een aparte kernregistratie deelnemergegevens in te richten voor het samenwerkingscollege, of deze op te nemen in de kernregistratie van één van de samenwerkende instellingen
- De aanlevering aan BRON kan vanuit aparte kernregistraties plaatsvinden
- De teruglevering vanuit BRON aan de instellingen kan vooralsnog alleen per BRIN plaatsvinden, wat betekent dat teruglevering aan alle aanleverpunten van het betreffende BRIN plaatsvindt. De

gezamenlijke kernregistratie ontvangt dus de teruglevering van alle deelnemers van alle betrokken instellingen

- In de loop van 2018 wordt het register Onderwijsaanbod in BRON geïmplementeerd. De uitwisseling met BRON wordt uitgebreid met het gegeven Onderwijsaanbieder (bijvoorbeeld een samenwerkingscollege). Zowel aan de gegevens van de inschrijving als het diploma wordt dit gegeven toegevoegd.
- In aanvulling op de invoering van het register Onderwijsaanbod heeft DUO het voornemen om het mogelijk te maken dat er per onderwijsaanbieder (waaronder een samenwerkingscollege) aan BRON wordt aan- en teruggeleverd via een apart aanleverpunt

2.6 Bedrijfsvoering

2.6.1 Huidige situatie

Voor wat betreft de bedrijfsvoering beperken we ons hier tot personeel, middelen en financiën. Dit zijn standaard beheerprocessen, die doorgaans met standaardpakketten worden ondersteund.

Specifiek voor de personeelsadministratie geldt, dat deze via een inzetplanning is gekoppeld aan het onderwijslogistieke proces. Op basis van deze inzetplanning zijn docenten en andere medewerker beschikbaar om te worden ingeroosterd voor onderwijsactiviteiten. Daarnaast is de personeelsadministratie de basis voor de autorisatie voor toegang tot gebouwen, systemen en faciliteiten zoals printers en koffie-automaten.

Specifiek voor de middelenadministratie (lokalen en faciliteiten) geldt ook dat de middelen beschikbaar moeten worden gesteld aan het onderwijslogistieke proces. Dit kan bijvoorbeeld door middelen te reserveren voor een bepaald team of een bepaalde opleiding.

2.6.2 Nieuwe situatie

In een samenwerkingscollege kunnen personeel en middelen van alle betrokken instellingen worden ingezet. In sommige gevallen worden medewerkers en middelen exclusief beschikbaar gesteld aan het samenwerkingscollege. Zeker als het samenwerkingscollege in een apart gebouw op een aparte locatie is ingericht. In andere gevallen wordt een specifieke inzetplanning afgesproken van bepaald personeel en bepaalde middelen, ten behoeve van het samenwerkingscollege. Het personeel blijft in dienst van één van de instellingen, en de middelen blijven eigendom van één van de instellingen. Er kunnen verschillen zijn in de arbeidsvoorwaarden tussen de medewerkers die in een samenwerkingscollege met elkaar samenwerken.

Dit betekent dat ook in een samenwerkingscollege, elke instelling het beheer blijft doen van het eigen personeel, en de eigen middelen. Vanuit deze beheerprocessen en systemen moet, op basis van een inzetplanning, het personeel en de middelen beschikbaar worden gesteld aan het onderwijslogistieke proces.

Voor het personeel moeten bovendien de personeelsgegevens worden uitgewisseld met het HRM-systeem van de andere instelling(en) om ervoor te zorgen dat medewerkers ook toegang hebben tot de systemen, gebouwen en faciliteiten van de andere instelling(en) en dat de gegevens ook beschikbaar zijn in de systemen die in het samenwerkingscollege worden gebruikt.

De financiële administratie van het samenwerkingscollege kan eventueel worden ondergebracht bij één van de betrokken instellingen.

2.6.3 Indicatie van de impact

Samengevat is de impact op de bedrijfsvoeringsprocessen als volgt.

- Personeel blijft in dienst bij de eigen instelling. Elke instelling voert de HRM-processen voor het eigen personeel uit, en blijft daarvoor eindverantwoordelijk
- De arbeidsvoorwaarden van de medewerkers van verschillende instellingen die met elkaar samenwerken, kunnen verschillen
- Elke instelling blijft de eigen middelen (gebouwen, faciliteiten) beheren
- Zowel voor personeel als middelen (gebouwen, faciliteiten) is een inzetplanning nodig, en bijbehorende gegevensuitwisseling ten behoeve van het onderwijslogistieke proces.
- Personeelsgegevens moeten worden uitgewisseld tussen de samenwerkende instellingen, om elkaars middelen (gebouwen, faciliteiten) en systemen te kunnen gebruiken

3. Consequenties voor de systemen

Op basis van de analyse op de processen, zoals beschreven in het vorige hoofdstuk, wordt in dit hoofdstuk specifiek ingegaan op de consequenties voor het applicatielandschap.

3.1 Scenario's voor het applicatielandschap

In principe zijn er voor elk systeemgebied drie scenario's denkbaar.

1. Ieder voor zich

Binnen het samenwerkingscollege gebruikt elk van de betrokken instellingen zijn eigen applicatie(s)

2. Eén van beide

Binnen het samenwerkingscollege worden de applicatie(s) van één van de betrokken instellingen gebruikt

3. Nieuw

Binnen het samenwerkingscollege worden nieuwe applicatie(s) ingericht, of een separate inrichting van bestaande applicaties gemaakt

Voor de ondersteuning van de administratieve processen, de onderwijslogistieke processen en het primaire proces is het noodzakelijk om een gemeenschappelijke omgeving voor het samenwerkingscollege in te richten. Dat kan de omgeving van één van de betrokken instellingen zijn (scenario 2) of een gezamenlijke aparte omgeving (scenario 3).

Voor de bedrijfsvoeringsprocessen ligt het voor de hand dat elke instelling de eigen systemen blijft gebruiken (scenario 1). Dat geldt voor HRM, facilitair en de financiële administratie.

3.2 Ervaringen van de instellingen

Uit de interviews met de betrokken instellingen is gebleken, dat ervoor wordt gekozen om voor het samenwerkingscollege uit te gaan van de systemen van één van de betrokken instellingen, of van een aparte inrichting van systemen. Deze keuze wordt gemaakt voor de administratieve systemen (kernregistratie deelnemergegevens), onderwijslogistieke systemen (onderwijsplanning, inzetplanning, roosteren) en het primaire proces (begeleidingssysteem, elektronische leeromgeving en eventueel portfolio). Wanneer men ervoor kiest om een aparte omgeving in te richten, dan is dit doorgaans een aparte inrichting (of instance) van de bestaande systemen.

Het ICT-beheer kan in zo'n geval ook worden ondergebracht bij de instelling waar de betreffende applicaties al in gebruik zijn.

Voor de bedrijfsvoering houden de betrokken instellingen hun eigen systemen, en wisselen ze gegevens uit voor zover dat nodig is. De twee belangrijkste gegevensuitwisselingen zijn

- de inzetplanning van docenten en middelen, ten behoeve van de onderwijslogistiek
- de personeelsgegevens, ten behoeve van de toegang tot systemen, gebouwen en andere faciliteiten

4. Conclusies

Deze instellingstoets toetst de uitvoerbaarheid van voorgenomen wetgeving, en de impact daarvan op de processen en systemen van de instellingen. In het geval van het samenwerkingscollege omvat de te toetsen wetgeving de punten zoals genoemd in paragraaf 1.2.1. Deze wetgeving omvat slechts een aantal (weliswaar belangrijke) randvoorwaarden voor een samenwerkingscollege. Ondanks dat is in deze instellingstoets de inrichting van een samenwerkingscollege in zijn totaliteit bekeken, omdat de voorgenomen wetgeving daar niet makkelijk los van gezien kan worden.

In deze conclusies wordt wel het onderscheid gemaakt tussen de toetsing van de voorgenomen wetgeving, en de inrichting van een samenwerkingscollege in brede zin.

4.1 Toetsing voorgenomen wetgeving

De voorgenomen wetgeving heeft maar een beperkte invloed op de processen en systemen van de instellingen. Het schept eerder de randvoorwaarden en het kader waarbinnen instellingen een samenwerkingscollege kunnen inrichten. De wetgeving neemt risico's weg ten aanzien van de btw-afdracht, schept duidelijkheid over het toezichtskader, maakt het mogelijk om gegevens over deelnemers te delen, en maakt het mogelijk om een deelnemer ook in te kunnen schrijven op het niveau van het samenwerkingscollege.

De belangrijkste inhoudelijke keuze die in de voorgenomen wetgeving wordt gemaakt, is dat deelnemers niet worden ingeschreven bij het samenwerkingscollege, maar bij één van de betrokken instellingen. Die instelling ontvangt ook de bekostiging, en blijft eindverantwoordelijk. Het gevolg is dat de BRON-aanlevering door elk van de betrokken instellingen moet worden gedaan, terwijl het voor een samenwerkingscollege juist noodzakelijk is om een gemeenschappelijke deelnemersadministratie te voeren.

We hebben geconstateerd dat de BRON-uitwisseling op dit moment nog niet op deze situatie is toegelust. Pas met de invoering van het register Onderwijsaanbod, de aansluiting van BRON op dat register en de mogelijkheid om voor een samenwerkingscollege op een apart aanleverpunt aan- en terug te leveren, kan een samenwerkingscollege vanuit één administratie de uitwisseling aan BRON goed realiseren. Tot die tijd dient met een tijdelijke oplossing te worden gewerkt, die wel werkbaar, maar niet optimaal is. Deze tijdelijke oplossing houdt in dat BRON de volledige teruglevering van een instelling (een BRIN) zowel naar de instelling, als naar het samenwerkingscollege doet. De ontvangende kernregistratie deelnemergegevens moet de relevante gegevens er vervolgens uit filteren.

Uit de instellingstoets is gebleken dat het voor de instellingen noodzakelijk is dat er een, eventueel tijdelijke, oplossing komt om de aan- en teruglevering vanuit BRON op het niveau van het samenwerkingscollege te kunnen doen.

Daarnaast hebben we geconstateerd dat de voorgenomen wetgeving onvoldoende duidelijkheid geeft over de mate waarin persoonsgegevens tussen de samenwerkende instellingen kunnen worden gedeeld. Op de volgende punten is meer duidelijkheid noodzakelijk.

- Om welke deelnemers gaat het? Kunnen alleen persoonsgegevens worden gedeeld, van deelnemers die een opleiding volgen aan het samenwerkingscollege, of alle deelnemers die bij de samenwerkende instellingen zijn ingeschreven?
- Om welke gegevens gaat het? Naast de administratieve persoonsgegevens, waaronder het BSN, registreert een instelling veel meer persoonsgebonden gegevens van deelnemers, zoals begeleidingsdossier, zorgdossier, portfolio, resultaten, aan- en afwezigheid, betalingen en aangeschaft leermateriaal.

Omdat instellingen het BSN mogen delen, mogen ze ook andere informatie delen die noodzakelijk is voor het onderwijsproces. Het is alleen onduidelijk hoe ver dat gaat, bijvoorbeeld als het gaat om het zorgdossier of begeleidingsdossier. Uit de instellingstoets is gebleken dat veel instellingen behoefte hebben aan meer duidelijkheid op dit punt.

4.2 Toetsing in brede zin

In dit onderzoek is ook de impact van een samenwerkingscollege in brede zin in kaart gebracht. De effecten daarvan zijn hieronder samengevat. Wanneer de impact is aangemerkt als incidenteel, dan betekent dat, dat het vooral een eenmalig inspanning vraagt om de processen en systemen aan te passen. Wanneer de impact is aangemerkt als structureel, dan betekent dit dat er een ook structurele extra inspanningen of kosten gemaakt moeten worden als gevolg van het betreffende punt.

Impact	Incidenteel	Structureel
Administratieve processen		
Keuze maken voor aanmelden en intake op het samenwerkingscollege, of bij de individuele instellingen	X	
Centrale intake voor deelnemers die zich voor meerdere opleidingen hebben aangemeld, extra begeleiding nodig hebben of mogelijk niet toelaatbaar zijn opnieuw bekijken in hoeverre dat binnen het samenwerkingscollege georganiseerd moet worden.	X	
Inschrijving altijd op één van de instellingen. Afspraak noodzakelijk over de verdeling van de deelnemers over de instellingen.	X	X
Diplomeren en uitschrijven vindt formeel plaats bij de instelling waarop de deelnemer is ingeschreven.	X	X
Diploma bevat naast de naam van de instelling ook die van het samenwerkingscollege	X	
Primaire processen		
Deelnemers van verschillende instellingen vormen één te begeleiden groep	X	
Teams zijn samengesteld uit medewerkers van verschillende instellingen	X	X
Een gelijklopend OER voor alle deelnemers, en één examencommissie en één commissie van beroep	X	
Ondersteuning van deze processen vanuit één ICT-omgeving	X	
Onderwijslogistiek		
Ten behoeve van het prognosticeren, plannen en roosteren vormen de deelnemers van beiden instellingen samen één groep	X	
Inzetplanning van docenten van verschillende instellingen ten behoeve van het onderwijs binnen het samenwerkingscollege	X	X
Lokalen en faciliteiten in zijn geheel, of gedeeltelijk toewijzen aan het samenwerkingscollege	X	X

Twynstra Gudde

Eén systematiek en registratie van aan- en afwezigheid voor alle deelnemers van het samenwerkingscollege, die werkt op alle locaties	X	
Onderwijsaanbod		
Gelijklopend onderwijsprogramma voor de opleidingen in het samenwerkingscollege, wat zich praktisch veelal vertaald naar één gezamenlijk OER	X	
Uitwisseling BRON		
Het is sterk aan te raden om een aparte kernregistratie deelnemergegevens in te richten voor het samenwerkingscollege, of deze op te nemen in de kernregistratie van één van de samenwerkende instellingen	X	
De aanlevering aan BRON kan vanuit aparte kernregistraties plaatsvinden	X	
De teruglevering vanuit BRON aan de instellingen kan vooralsnog alleen per BRIN plaatsvinden, wat betekent dat teruglevering aan alle aanleverpunten van het betreffende BRIN plaatsvindt. De gezamenlijke kernregistratie ontvangt dus de teruglevering van alle deelnemers van alle betrokken instellingen	X	X
In de loop van 2018 wordt het register Onderwijsaanbod in BRON geïmplementeerd. De uitwisseling met BRON wordt uitgebreid met het gegeven Onderwijsaanbieder (bijvoorbeeld een samenwerkingscollege). Zowel aan de gegevens van de inschrijving als het diploma wordt dit gegeven toegevoegd.	X	
In aanvulling op de invoering van het register Onderwijsaanbod heeft DUO het voornemen om het mogelijk te maken dat er per onderwijsaanbieder (waaronder een samenwerkingscollege) aan BRON wordt aan- en teruggeleverd via een apart aanleverpunt	X	
Bedrijfsvoering		
Personeel blijft in dienst bij de eigen instelling. Elke instelling voert de HRM-processen voor het eigen personeel uit, en blijft daarvoor eindverantwoordelijk		
De arbeidsvoorwaarden van de medewerkers van verschillende instellingen die met elkaar samenwerken, kunnen verschillen		X
Elke instelling blijft de eigen middelen (gebouwen, faciliteiten) beheeren		X
Zowel voor personeel als middelen (gebouwen, faciliteiten) is een inzetplanning nodig, en bijbehorende gegevensuitwisseling ten behoeve van het onderwijslogistieke proces.	X	X
Personeelsgegevens moeten worden uitgewisseld tussen de samenwerkende instellingen, om elkaars middelen (gebouwen, faciliteiten) en systemen te kunnen gebruiken	X	X

4.2.1 Keteneffecten

De keteneffecten doen zich vooral voor met betrekking tot de uitwisseling met BRON. Deze effecten zijn ook onderdeel van de uitvoeringstoets door DUO.

Vanuit de instellingen gezien is het belangrijkste punt, dat de BRON-uitwisseling vanuit een gezamenlijke kernregistratie niet goed wordt ondersteund. Pas begin 2018 zal het mogelijk worden om per onderwijsaanbieder (dus specifiek voor het samenwerkingscollege) uit te wisselen. Tot die tijd kan de aparte aanlevering wel plaatsvinden, maar kan BRON alleen op het niveau van een BRIN terugleveren. Dit vraagt een softwareaanpassingen aan de kant van de leverancier, en extra beheerinspanning om vast te stellen of de BRON-uitwisseling volledig en juist is. Omdat de uitwisseling met BRON de basis voor de bekostiging is, overwegen instellingen om de inrichting van een gezamenlijke kernregistratie om die reden uit te stellen.

4.3 Privacy

In een samenwerkingscollege worden gegevens gedeeld. De voorgenomen wetgeving voorziet in het juridisch borgen van de mogelijkheid om deelnemergegevens te delen (met name het BSN), voor zover dat deelnemergegevens zijn van deelnemers die een opleiding volgen in het samenwerkingscollege. Het is daarbij niet nader gespecificeerd om welke gegevens het precies gaat. Het gaat immers niet alleen om de administratieve persoonsgegevens waaronder het BSN, maar ook om een begeleidingsdossier, zorgdossier, resultaten, portfolio, aan- en afwezigheid, betalingsgegevens en aangeschaft leermateriaal. Het is voor instellingen onvoldoende duidelijk in hoeverre het ook toegestaan is om al deze gegevens binnen het samenwerkingscollege te delen.

De eerdergenoemde beperkingen van BRON leiden ertoe, dat een eventueel aparte kernregistratie de gegevens van BRON krijgt teruggeleverd van alle deelnemers, van alle bij de samenwerking betrokken instellingen. Het kernregistratiesysteem zal dit aan de voorkant moeten filteren, maar er bestaat een risico dat deze gegevens toch binnen het samenwerkingscollege opgeslagen worden.

Daarnaast zal het noodzakelijk zijn om ook personeelsgegevens te delen. Medewerkers die in het samenwerkingscollege werken zullen toegang moeten krijgen tot gebouwen, systemen en faciliteiten van de samenwerkende instellingen. Bovendien zullen deze medewerkers onderdeel uitmaken van de onderwijsteams, en als groep in de verschillende systemen (kernregistratie, begeleidingssysteem, elektronische leeromgeving) bekend moeten zijn. Het delen van personeelsgegevens is niet voorzien in de voorgenomen wetgeving, omdat dit niet valt binnen het toepassingsgebied van de WEB, maar meer in de relatie tussen werkgever en werknemer. Dit betekent dat de betreffende instellingen hierover met hun medewerkers afspraken moeten maken en eventueel om toestemming moeten vragen.